

VINCZE FERENC
Reggelfelé a Dolmán

„When the light begins to change
 I sometimes feel a little strange”
 Iron Maiden

Éppen elrikkantotta magát egy kakas, nyújtottan, kicsit rekedten, mint mikor hideg téli hajnalon kerregve indul az elgémberedett motor a Trabantban. Aztán újra nekilendült, mélyen és akaratosan kukorékolt bele a derengésbe, félő volt, időnek előtte felszakítja a kisutcát itt-ott jótékonyan betakaró sötétséget. A férfi kihúzta elzsibbadt karját a lány nyaka alól, óvatosan átfordult a másik oldalára, kitapogatta a telefont, és ránézett a kijelzőre. Még volt tizenöt perce. Nem több, nem kevesebb. Visszafordult, és próbált felébredni.

Valami kellemetlen szúrást érzett a vádliján, aztán hirtelen eszébe jutott, hogy amikor tegnap éjjel felé megérkezett, az egyik kutya odakapott a lábához. Nem érzett akkor semmit, most viszont, ahogy kitapogatta, kis égető bemélyedés húzódott a lábán, s ahogy megnyomta, kellemetlenül bizsergett. Fene a bűdös kutyájába, de aztán az is felderengett benne, hogy tavaly nyáron, miközben segített egyik kollégájának a lakásfelújításban, a felszedett parketták között belelépett az egyik párnafából kiálló szögbe, és hosszas utánajárás után kapott egy tetanuszt. Az kitart, állítólag több évig is, egyig mindenképp, és akár-hogy is számolta, még nem telt le azóta az egy év.

A szobában sötét volt, a behúzott függönyök mögül alig szűrődött be az utcalámpák fénye, szinte semmit sem lehetett kivenni, még bár a bútorok körvonalait sem. Amikor éjjel kibotorkált a ház másik végében lévő vécére, majdnem átesett egy széken, aztán belerúgott a küszöbbe, végül visszafele neki ment a nyitva hagyott ajtónak. Nem tudta, merre vannak a kapcsolók, de ha tudta volna, akkor sem kapcsolta volna fel a villanyt, nem volt célszerű. A lány halkán szuszogott. Az előbb, miközben megnézte a telefonját, hallotta, megváltozott a szuszogása, ütemet veszített, kiszámíthatatlan lett, ébredezett. Belefúrta fejét a hajába, és újra lecsukta a szemét.

Maradni lenne jó, kicsit még itt lenni, belecsókolni mélyen a lány nyakába, aztán aludni, mint akit fejbe vertek. Belecsókolt a lány nyakába, az megmozdult, közelebb húzódott a férfihez, száját csukott szemmel odatartotta, majd visszafúrta fejét a párnájába.

– Menned kell? – hallotta a hangját a sötétben.
 – Már annyi az idő?

A férfi nem válaszolt, és az éppen megszólaló telefont egyetlen mozdulattal elnémította. Idefele a kosiban azon gondolkozott, még egy napig itt marad a környéken, és akkor még egy napot együtt lehetnek. Azaz egy éjszakát. Még egyet. Sötét volt, továbbra sem látott szinte semmit, csak a lány mély, mindig épp szertefoszló illatát érezte. Ezt sohasem értette. A legtöbb nőnek jellegzetes, jól felismerhető illata volt, az alapzamatot a választott parfüm adta, hogy aztán testük és a parfümök különös elegye végérvényesen beszivárognak az orrába. Akadt, kinek rózsaszínben játszó orgonaillata volt, másnak tartózkodó ibolya, melyet csak egészen közelről lehetett érezni. Némelyikük eszébe jutott néhanapján, amint valaki elment mellette az utcán, és otthagytott valami hasonló illatfoszlányt. Sokáig azt hitte, a lánynak nincs illata, mintha nem érezne semmit. Aztán a harmadik vagy negyedik alkalommal reggelfelé mély, egészen homályos mézzel keveredő kókuszillat szivárgott orrába, alig érezhetőn, inkább csak sejteni lehetett. Orrcimpája kitágult, és egyre mélyebben és mélyebben szívta magába az illatot, kapkodón, mivel minden egyes szippantással halványult, mígnem teljesen eltűnt. A mézet nem szerette, a kókusz egyenesen émelyítette, de e kettő minden alkalommal éppen szertefoszló elegye megnyugtatta. Megnyugtatta volna, hiszen általában mire megérezte, már nyoma sem volt, hiába hajolt a lány nyakába, hiába csókolt a hajába, csupasz szemérmébe, az illat makacsul felszívódott.

Konokul közeledett a virradat, s ahogy a kakas hangja mélyen belevágott a kisutcát jótékonyan takaró sötétségbe, úgy lopakodtak keletről, a Marost rejtő fák mögül a fény első nyalábjai a töltés mögött álló házak teteje felé. A férfi felült, majd kimászott az ágyból, és kinézett a behúzott függönyök résén keresztül az utcára. Csendes volt minden, néha még felhangzott az egyre rekedtebb kukorékolás, de nem mozgult semmi. A kisutca kutyái is csöndesek voltak. A szomszéd két kuvasza mélyen aludt a hátsó-kert felé nyíló kiskapu tövében, a szembeszomszéd vizslája a bejárati ajtó lábtörlőjén hevert, álmában farkát meg-megcsóválta, aztán kimerevítette, mint mikor a töltésen átrohanó nyulat állta, és a két házzal odébb alvó keverék ebek egymáshoz bújva lapultak a csűr magasított alja alatt.

A férfi elbotorkált az ajtóig, kinyitotta, átvágott a közbülső szobán, óvatosan kerülte ki az este már

kitapogatott széket, majd a gangon át érkezett a konyhába, ahonnan a fürdőszoba nyílt. Ennek apró ablaka a hátsóudvarra nézett, ahol a teheneken és a szanaszét gubbasztó szárnyasokon kívül senki sem látta, mikor felkapcsolta a villanyt. Szemét erősen bántotta az éles fény, és hogy ezen az állapoton kicsit könnyít-sen, megengedte a csapot, hideg vízzel mosta meg az arcát. Újra és újra vizet lögyölt rá, mígnem érezni kezdte, hogy a hideg már nem egyszerűen csak hideg, hanem jólesően folyik végig a szája szélén le egészen a szakállára. Megkívánta, markát a csap alá tartotta, s miután megtelt, három korttyal kiitta. Aztán ismét nagyokat kortyolt a kúthideg vízből. A víz átjárta a testét, szinte már kényelmetlen bizsergést okozott a gyomrában. Odaállt a vécéhez, felemelte az ülökét, bal kezével nekitámaszkodott a falnak, és hosszan hugyozott.

Figyelte, amint a víz sötétsárgán elszíneződött, amint a fedetlen vécéartályban apró állatkák üldözik egymást, körbe-körbe kergetőznek, mint páréves gyerekek a játszótéren, ahogy fia is tette ezt pár éve, rohanva, semmire sem figyelve üldözte nemrég megismert, de már barátként emlegetett játszótársait. Apa, apa, kiáltotta, ha megnyerte a fogócskát, már amenynyire egy fogócskát meg lehetett nyerni, és odarohant hozzá, hogy elújságolja az amúgy is már világgá kiáltott győzelmét. Ha elkapták, némán, lehajtott fejjel kullogott oda mellé, és csöndes vigasztalást várt. A gyerekek néha elestek, egymásba gabalyodtak, ahogy az ismeretlen vízilények a vécéartályban. A sarokban pók ereszkedett, valahonnan a plafonról szötte magát alá, egyre közelebb ért a padlóhoz, aztán talán a csobogásra, talán csak véletlenül, megállt, ott himbálózott a padlóközelben érezhető huzatban, majd elindult visszafelé, hogy a tartállyal egy magasságban aztán megálljon, kis lendülettel a falhoz csapódjon, megkapaszkodjon, és sietve igyekezzen egy előre kiszemelt falrepedés felé.

Odakint még mindig sötét volt, bár a Maros felőli fák fölötti fény derengése egyre erőteljesebb lett, pirkadt. Visszaért a szobába, leült az ágy szélére, kitapogatta, majd felhúzta az éjjel az ágy mellé ledobott zoknikát, aztán a nadrágját. Mielőtt felállt volna, hogy megkeresse az ingét, a lány hirtelen felült az ágyon, és hátulról átölelte. Egy pillanatig tartott csupán az ölelés, rövid volt, mint ahogy a fürdőszobai pók nekilendült a falnak. Szemvillanásnyi. A következő pillanatban a lány már ismét a takaró alatt feküdt. A paplant felhúzta az álláig, és onnan nézte

mozdulatlanul. A férfi begombolta az ingét, majd felvette a táskáját a földről, és behúzta a cipzárt.

A lányra nézett.

– Máris indulsz? – kérdezte az halkán.

– Muszáj, te is tudod – válaszolta, holott se felkelni, se elindulni nem nagyon akart. Gyűlölte ezeket a hajnalokat, amikor minden akarata ellenére fel kellett kelni, el kellett indulni. Mielőtt még kivilágosodna. Mielőtt még öt óra lenne. Mielőtt még felébrednének a szomszéd kutyái. Mielőtt még elbőgné magát a tehén a pajtában. Mielőtt még kilépne a szomszéd a házajtón. Mielőtt még kialudta volna magát. Mielőtt bárki észrevenné.

– Kiengedsz?

– Igen, megyek – mondta a lány lassan, aztán kibújt az ágyból, magára kapta a székre hajított köntösét, és tapogatózva megindult az előszoba felé. A bejárati ajtó előtt kicsit megdermedt, kinézett az ablakon az udvarra, és amikor látta, hogy semmi sem mozdul, kikulcsolta az ajtót, és határozott, de apró léptekkel ment a kapu felé.

Amint elért a kapuhoz, a férfi is kilépett az ajtón. Ekkor valahonnan az udvar mélyéről előbb egy vékony, majd egy öblös vakkantás hallatszott, s mire megindult volna a kapu felé, máris két kutya csaholt a lábánál. Egy nagyobb, szőrösebb, és egy apró, rövidszőrű. Ez utóbbi foltos volt talán, bár erre nem esküdött volna meg, minthogy még sosem látta őket világosban.

– Nektek meg mi bajotok? – szólt hátra a lány, és kezével olyan mozdulatot tett, mint amikor szemtelen piaci legyet hajt arrébb az ember a tányérjáról.

A kutyák elcsendesedtek, farkukat behúзва sompolyogtak vissza a kerítés mellé. A lány halkán és nagyon lassan kinyitotta a kaput, és amikor megnyitotta benne a kulcs, megrázta a fejét, nem értette, hiszen éppen előző nap estefelől olajozta meg a zárat.

Szétrézt a kisutcában. Nem mozdult még semmi és senki. Csönd volt.

Intett a fejével, a férfi odalépett mellé, megcsókolta, aztán kinézett ő is az utcára. Nem látott senkit. Épp húzta volna be maga mögött a kaput, amikor a lány megfogta a kezét.

– A Dolma felé menj, arra biztos nem jár senki.

– A Dolma felé?

– Igen, ne a nagyutca felé indulj, hanem jobbra, aztán balra be a sikátorba, és máris ott vagy. Onnan visszakanyarodsz majd a nagyutcára.

A férfi bólintott, s minthogy az volt a legkevésbé célszerű, hogy a kapuban álldogáljon, egy mozdulat-

tal betette maga után a fakaput, ami meg sem nyik-
kant, csak a zár kattant egyet, amikor a lány belülről
ráfördította a kulcsot.

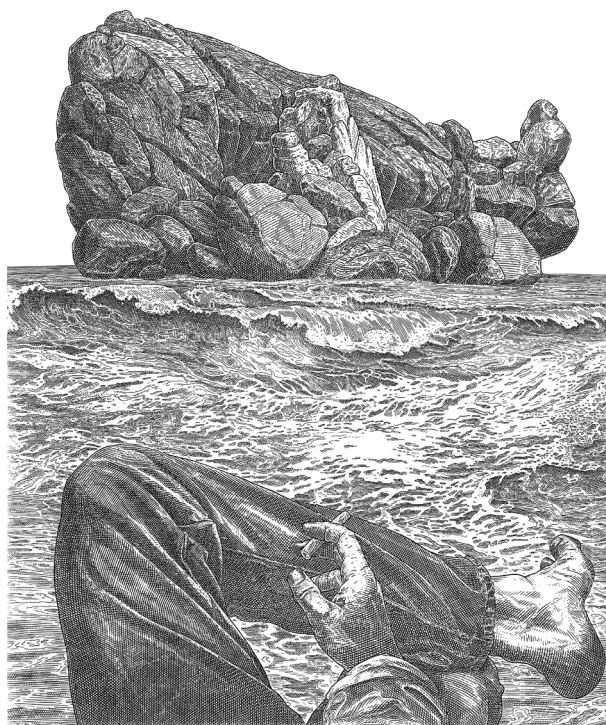
A kisutca továbbra is csendes volt, a villanyosz-
lopok lámpáinak fénye már keveredni kezdett a pirk-
adat liláskék fényeivel. A férfi tett néhány lépést,
megállt, és nadrágzsebéből elhúzta az összenyo-
módott doboz cigit. Kivett egy szálat, és rágyújtott.
A mélyen leszívott füsttől kissé megszedült, de aztán
határozott léptekkel indult
az ajánlott irányba. Még
nem járt erre, eddig min-
dig korábban kelt fel, és
a lány még sosem mondta,
hogy a Dolma felé men-
jen. Fogalma sem volt, mi
az a Dolma. Amikor elért
a sikátorhoz, balra fordult,
a tavaly leaszfaltozott be-
tonról lelépve megcsikor-
dultak léptei alatt a kavi-
csok. Pár méter után az
ösvény emelkedni kezdett,
srégen vitt felfelé, és né-
hány pillanat múlva felért.

Szétnézett. Itt már nem
voltak villanyoszlopok, csu-
pán a hajnali derengés fé-
nyeiben tudta szemügyre
venni a vidéket. Az emel-
kedő másik oldalán mező
volt, majd a fák alatt kis esztena, kerítése mögött
több tucat birka mocorgott, várták, hogy a csobán ki-
nyissa a kaput, és szétszéledjenek legelni. Az emel-
kedő innenső oldalán pár ház húzódott, tetejük szinte
egy magasságban volt a töltéssel. Merthogy a férfi
közben rájött, feltehetőleg a töltést hívta a lány Dol-
mának.

Ott állt a Dolma tetején, a falu legvégén, ahonnan
már nem volt tovább, csak a töltésen vezető földút ka-
nyargott végig az ártér mentén, hogy aztán valahol
véget érjen. A falun túli vége ugyan nem látszott, de
a férfi sejtette, valahol bizonyára leereszkedik, és be-
lefut a településről kivezető útba. Vagy vissza a falu-
ba. Így szokott ez lenni máshol, itt sem lehet na-
gyon másként, gondolta, és eltaposta a földre pöckölt
csikket.

Megindult a házak mentén vissza a falu felé. Az
ártéren lévő esztena felett köd gomolygott, alig lát-

szottak ki a fák, amelyek mögött gyaníthatóan ott
hömpölygött a hegyekből leérkezett és megszelídült
Maros. Gyaníthatóan, mert a férfi még nem látta itt
a Marost, csak a lány néhány elejtett szavából tudta,
arra folyik valamerre. Miközben egy követ rugdos-
va haladt a töltés tetején, a köd lassan szakadozni
kezdett, át-átderengett rajta valamiféle liláskék fény,
mintha ez hasította volna át a szürkésfekete go-
molygást.

Island – A sziget („...csak ül az idő szótalan”) (1993, rézkarc)

És mikor az esztenán
felugatott egy kutya, meg-
állt egy pillanatra. Nem sze-
rette a nagy, lompos farkú
pásztorkutyákat, nem iga-
zán volt kedve egy ilyenbe
botlani így hajnalban. Nem
nagyon érezte az erőt és
a lendületet a futásra. Bár
az amúgy sem segített
volna. Elnézett a köd alatt
elterülő esztena felé, de
csak a kutya hangját hal-
lotta, látni nem látta. Ázott
széna és a birkaszar sza-
gát sodorta a töltés tetejé-
re a szél, mélyen letüdöz-
te, szinte már öklendeznie
kellett, amikor az oszla-
dozó ködhöz hasonló, szét-
foszló illat csapott az or-
rába.

Ez annyira meglepte, hogy hátranézett. A Dolma
üres volt, nem járt arra senki. Mire visszafordult,
már alig érezte a kókuszos méz átható illatát, ismét
csak a birkaszar és a széna szaga lengedezett a töl-
tésen. Eltűnik majd ez is, mintha nem is lenne, gon-
dolta. Ismét rágyújtott. A köd lassan felszállt, lát-
hatóvá váltak a fák, és a férfi a lombok között mintha
a Maros kékes hullámait látta volna megcsillanni.
Állt a Dolmán, és próbálta kivenni a vizet. Nem
tudta eldönteni, mit lát. A Marost vagy a pirkadat
liláskék fényeit a fák mögötti égen. Már nem szé-
dült a cigifüsttől, jólesően áradt szét tüdejében, fel-
ébredt.

Végignézett a Dolmán, majd magán. Ott állt a fa-
lúvégén, a töltés tetején, kezében egy szál cigi, vállán
egy laptoptáska. Felkacagott. Majd, mint a hajnal fé-
nyei elől menekülő bűnöző, kényszeredett vigyorral
az arcán leereszkedett a Dolmáról a falu felé.